

Аннотація. "Зурхана" – система фізичної підготовки країн східу в умовах навчального процесу вищого навчального закладу України.

Национальные культуры всех народов мира всегда содержали и содержат национальные виды спорта как основные составляющие элементы физического и морального воспитания подрастающего поколения.

Ключевые слова: борьба, зурхана (система подготовки студентов к занятиям борьбой).

Annotation. G. Arziutov, N. Chakhvadze, O. Voloshyn. *Zurkhane" is system of physical preparation of countries of east in the conditions of educational process of higher educational establishment of Ukraine*

The national cultures of all people of the world always contained and contain the national types of sport as basic making elements of physical and moral education of rising generation.

Key words: fight, zurkhane (system of preparation of students to wrestling).

Благій О.Л., Ярмак О.М.
Національний університет фізичного
виховання та спорту України
Білоцерківський національний аграрний
університет

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ТЕХНОЛОГІЇ СКРИНІНГУ ФІЗИЧНОГО СТАНУ ЮНАКІВ 15-17 РОКІВ

В статті проаналізовані дані щодо використання технологій скринінгу в системі педагогічного контролю фізичного стану юнаків. Вперше теоретично сформульовано та експериментально обґрунтовано технологію скринінгу фізичного стану юнаків 15–17 років в процесі фізичного виховання. Розроблено структуру, основні компоненти та зміст технології на основі визначення інформативних показників фізичного розвитку, морфо-функціонального стану, фізичної підготовленості та працездатності юнаків.

Ключові слова: технологія, скринінг, фізичний стан.

Постановка проблеми, аналіз досліджень та публікацій. В сучасній теорії і методиці фізичного виховання, педагогіці, фізіології, спортивній медицині досить часто зустрічаються поняття «технологія» і «скринінг». Селевко Г.К. [9] вважає, що технологія – сукупність найбільш доцільних прийомів, способів, процедур реалізації функцій системи, направлених на підвищення ефективності процесу та досягнення бажаних результатів. На думку авторів [4, 9] технологія містить основні вимоги або критерії: концептуальність, системність, керованість, ефективність, відтворення. Концептуальність технології опирається на визначену наукову концепцію, яка містить психологічне, дидактичне і соціально-педагогічне обґрунтування досягнення мети. Системність передбачає наявність наступних ознак: логіку процесу, взаємозв'язок його частин або етапів, цілісність. Керованість визначає можливість планування, проектування процесу та поетапного контролю. Ефективність вказує на те що сучасні технології (педагогічні, діагностичні, інформаційні, рекреаційні і т.д.) повинні бути оптимальними по затратам часу, гарантувати досягнення поставленої мети. Відтворення дає можливість використання (повторне) технології у інших закладах освіти, іншими суб'єктами.

Ряд науковців, Воронцов І.М., Шаповалов В.В. [4] та інші наголошують, що для побудови технологічного процесу потрібно дотримуватись основних принципів: узгодженості, послідовності, оперативності, системності, доступності.

Аналіз спеціальної літератури дає змогу стверджувати, що скринінг фізичного стану школярів викликає неабиякий інтерес у фахівців [5,7].

Термін «скринінг» від англійського (screening) – це загальна назва методів спеціальних перевірок, обстежень, які часто використовуються в медицині, біохімії, фізіології і т.д. В широкому розумінні поняття скринінг – методичний підхід, який використовується з метою виявлення певного відхилення, або факторів, які його спонукають. Для проведення скринінгу проводиться так зване обстеження, або тестування.

Потреба у постійному скринінгу фізичного стану школярів виникає за умов природного біологічного розвитку і вдосконалення рухових функцій у складних умовах взаємодії з навколишнім середовищем. Необхідність такого скринінгу ще гостріше відчувається в тих умовах, коли організм людини піддається штучно направленим впливам з метою реалізації тих чи інших соціальних, біологічних, фізичних або інших програм вдосконалення його окремих функцій або всієї системи в цілому [6].

У фізичному вихованні школярів широко використовуються системи контролю компонентів фізичного стану, так Носова Н. П. [7] для регулювання складових технології контролю постави школярів в процесі фізичного виховання, запропонувала дотримуватись наступних умов:

1. *Діагностично-прогностичної направленості*, сутність якої, полягає в тому, що отримана в ході контролю інформація повинна бути порівняна із зарані розробленими нормативними показниками і критеріями;

2. *Надійність отриманої інформації*. Дана умова полягає в тому, що відібрані показники повинні відповідати надійності, а також при проведенні контролю необхідно дотримуватись єдиних вимог до умов які повинні бути визначені в методичних рекомендаціях;

3. *Системність проведення обстежень*. Одноразове використання технології контролю може забезпечити лише отримання констатуючих даних, автор вважає, що така інформація повинна надходити систематично, із періодичністю яка дозволить прослідкувати динаміку показників і оцінити ефективність процесу фізичного виховання. Важливо також і те, що тривале систематичне спостереження дозволить оцінити поставу школярів не за абсолютними показниками, а за індивідуальним приростом;

4. *Оперативність представлення інформації*. Для того, щоб отримана інформація сприяла вдосконаленню процесу фізичного виховання, вона не повинна затримуватись і відставати від існуючого ритму навчального процесу;

5. *Доступність і простота форм представлення інформації об'єктам процесу фізичного виховання*. Оброблені та проаналізовані результати контролю необхідно оформляти і надавати учням, батькам, учителям і директору навчального закладу у доступній і легко прийнятній формі;

6. *Обов'язкова педагогічна інтерпретація і дієве використання інформації яка отримана*. Суть умови в тому, що на основі отримання результатів контролю стану постави повинні вноситись корективи в існуючий процес фізичного виховання;

7. *Консолідація зусиль*, яка передбачає, що при проведенні контролю повинні об'єднуватись зусилля педагогів по фізичній культурі, медичних працівників, батьків по використанню своєчасних методів направлених на вдосконалення або корекцію постави в процесі фізичного виховання.

На думку В. Ю. Давидова [5] значне підвищення ефективності масових медичних обстежень, первинне виявлення різних відхилень у фізичному розвитку і фізичному здоров'ї школярів досягається впровадженням в практику масових діагностичних тестів, або скринінг-тестів.

Скринінг-програми для масового обстеження складають у відповідності до завдань профілактики і раннього виявлення відхилень або патології, які найбільш часто зустрічаються у школярів.

Автор В. Ю. Давидов [5] наголошує, що використання розширеної скринінг-програми дозволяє досягнути максимального ефекту під час контролю за розвитком і здоров'ям школярів, своєчасно застосувати адекватну медико-педагогічну корекцію, в тому числі безпосередньо у навчальному закладі.

Дані функціонального статусу являються одними з основних і інформативних показників не тільки індивідуального розвитку організму, але і стану здоров'я підростаючого покоління, формування якого в значній мірі обумовлено еколого - кліматичними та соціально-економічними факторами [2]. Тому при складанні технології скринінгу необхідно враховувати багатокомпонентність фізичного стану та основні методичні підходи до її організації, які обґрунтовані спеціалістами в області фізичного виховання [1-3, 6].

Однак, проблема технології скринінгу фізичного стану дотепер не одержала належного вирішення через складність уніфікації та об'єктивізації тестів для оцінки фізичного стану, що і обумовило актуальність даного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Роботу виконано згідно із Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2010-2015 рр. за темою 3.9 «Удосконалення спорту для всіх, фітнесу та рекреації» (номер державної реєстрації 0111U001735).

Мета дослідження – обґрунтування структури та змісту технології скринінгу фізичного стану юнаків 15-17 років.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури; антропометричні методи досліджень; фізіологічні методи досліджень; педагогічні методи досліджень; статистичні методи обробки отриманих даних.

Результати досліджень та їх обговорення. В основному експерименті прийняли участь 102 юнака, студенти гуманітарно-педагогічного коледжу КОІПОПК з різним рівнем фізичного стану.

Базуючись на результатах проведеного дослідження та дотримуючись основних принципів побудови технологічного процесу, а саме: узгодженості, послідовності, оперативності, систематичності, доступності нами була представлена технологія скринінгу фізичного стану юнаків 15-17 років в процесі фізичного виховання (рис.1).

Дана технологія містить у собі інформаційно-методичний блок, основна мета якого полягає у забезпеченні учителів, фахівців у галузі фізичної культури і спорту, медичних працівників та самих школярів необхідними методичними рекомендаціями з питань проведення основних вимірів та тестів для оцінки показників фізичного стану.

Діагностичний блок є наступним етапом технології. Даний блок передбачає реєстрацію об'єкта дослідження та детальне обстеження показників фізичного розвитку, функціонального стану, фізичної працездатності та підготовленості, а також рівень захворюваності юнаків. У даному блоці здійснюється відбір показників для експрес-системи, отримані результати надходять до бази даних.

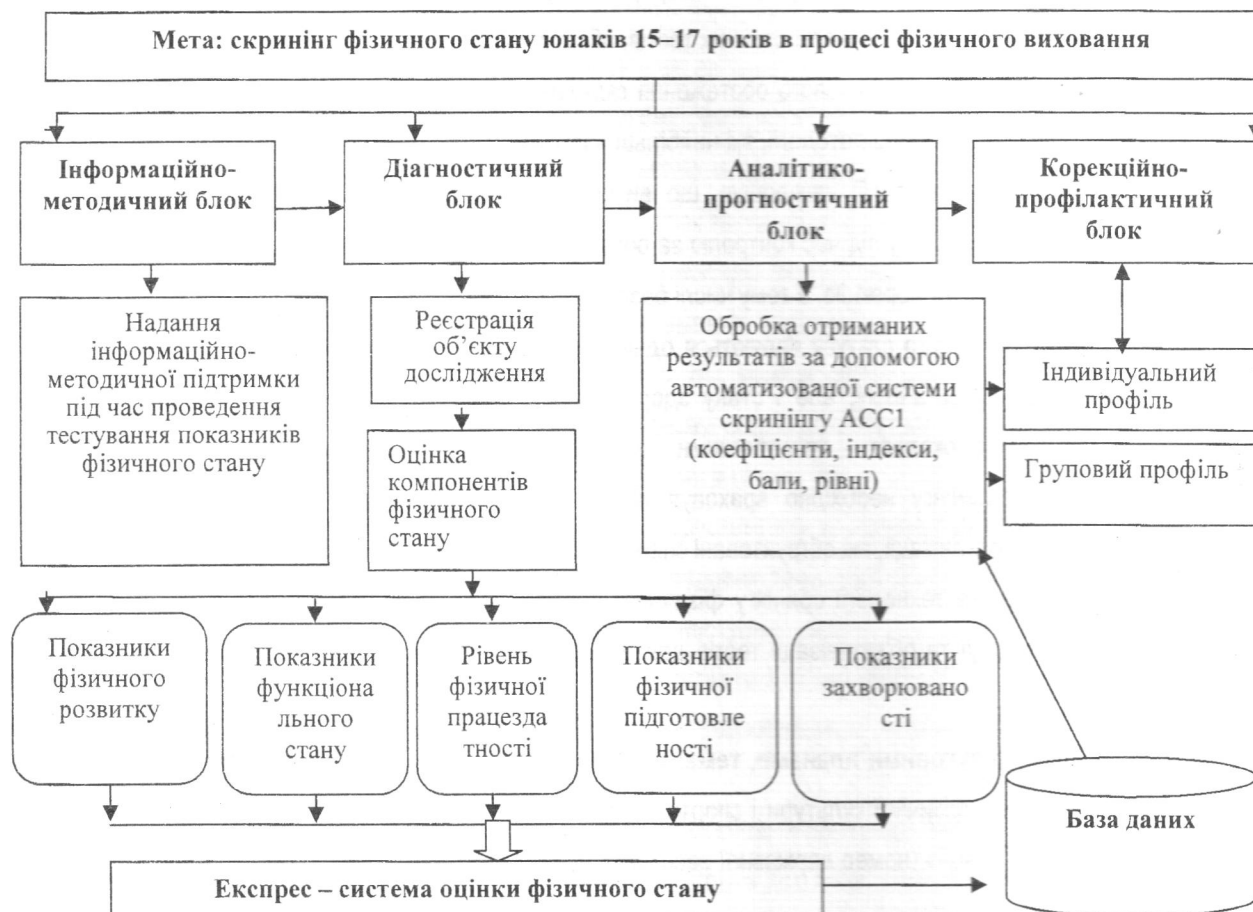

Рис. 1. Структура, зміст та послідовність дій запропонованої технології скринінгу фізичного стану юнаків 15–17 років

Наступним блоком технології скринінгу є аналітико-прогностичний блок, у якому здійснюється обробка отриманих результатів за допомогою автоматизованої системи скринінгу ACC1, враховуються коефіцієнти, індекси, бали та рівні, шляхом порівняння абсолютних показників з оціночними шкалами, які поділені на функціональні класи, якісні рівні. Визначається індивідуальний та груповий профіль.

Мета корекційно-профілактичного блоку - надання практичних рекомендацій для підвищення рівня фізичного стану. Цей блок активізується тільки після проведення одного з видів тестування або усіх тестів і введення результатів. У даному блоці приділено велику увагу вправам для розвитку основних фізичних якостей у юнаків старшого шкільного віку.

На представленій нами схемі (рис 2) зображена поетапність діагностики фізичного стану юнаків.

При складанні даної системи ми опирались на постанову Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2009 року № 1318 «Про затвердження порядку здійснення медичного обслуговування учнів загальноосвітніх навчальних закладів». Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 788 (788-2010-п) від 27.08.2010р.

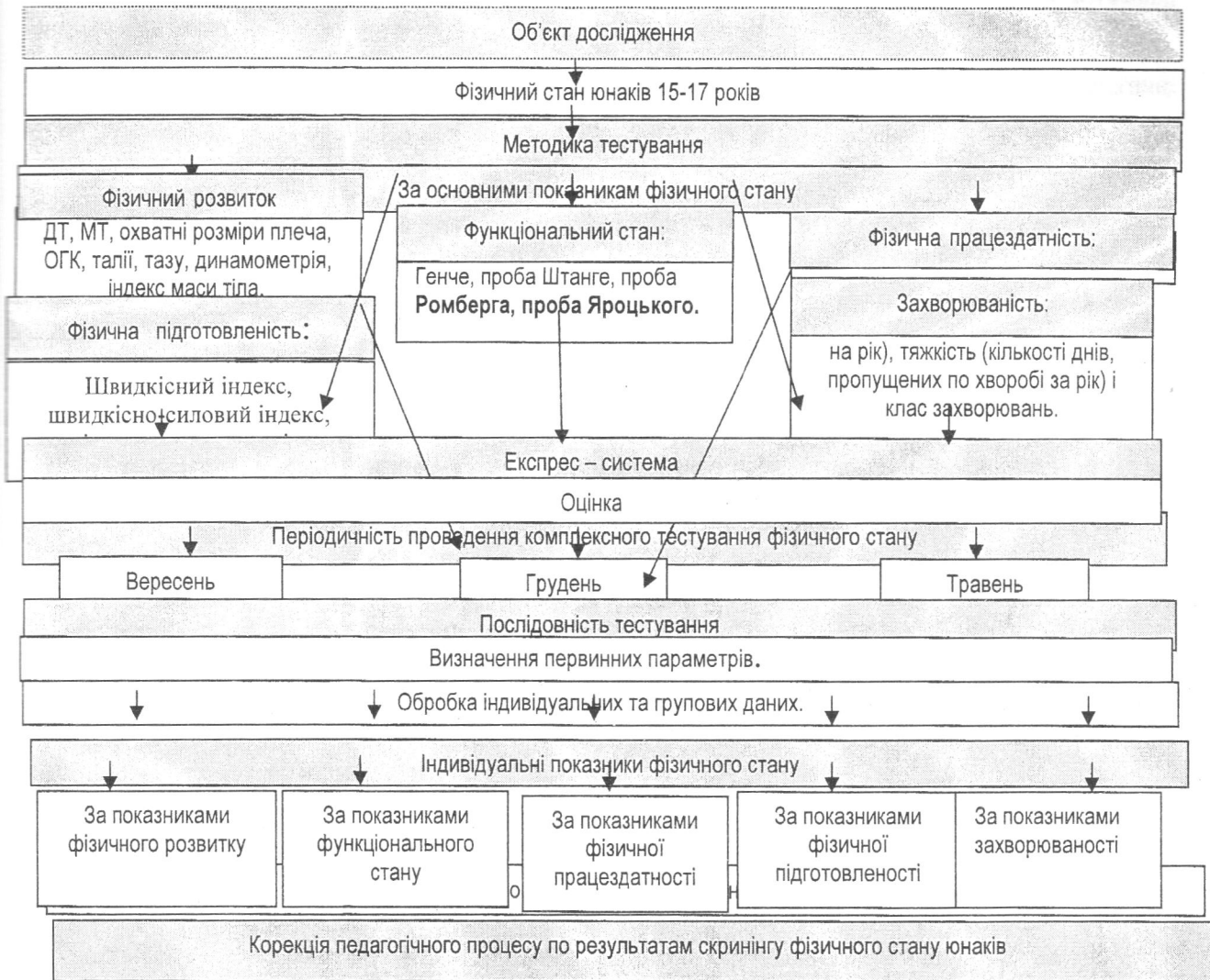

Рис. 2 Поетапність діагностики фізичного стану юнаків

Де чітко вказано, що молодші спеціалісти з медичною освітою, що працюють у навчальному закладі проводять: антропометрію, термометрію, плантографію, перевірку гостроти зору та слуху, інші скринінгові дослідження. Тому частину необхідних показників для комплексної системи здійснює медичний працівник навчального закладу.

Висновок. Запропонована нами технологія скринінгу фізичного стану юнаків 15-17 років в процесі фізичного виховання забезпечує об'єктивність, доступність, інформативність, містить комплексний характер оцінки компонентів фізичного стану, дозволяючи при цьому зробити діагностику юнаків старшого шкільного віку більш інформативною.

Перспективи подальших досліджень будуть пов'язані з впровадженням у навчальний процес технології скринінгу фізичного стану юнаків 15-17 років.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арефьев В. Г. Фізична культура в школі / В. Г. Арефьев, Г. А Єдинак.- Навчальний посібник для студентів навчальних закладів II- IV рівнів акредитації. – 2-е вид. перероб. і доп. – Кам'янець – Подільський: Абетка – НОВА, 2002.- 143с.

2. Борисова Ю. Ю. Диференційований підхід у фізичному вихованні школярів на основі використання комп'ютерних технологій [Текст] : Автореферат...к. наук з фіз.вих. і спорту, спец.: 24.00.02 - фізична культура, фізичне виховання різних груп населення / Юлія Юрївна Борисова. - Дніпропетровськ, 2009. -20 с.
3. Бурчик М. В. Система оценки физических кондиций юношей 15-17 лет: автореф. дисс. ...канд. пед. наук. 13.00.04 / Мария Вадимовна Бурчик; ВНИИ физ. культуры и спорта. – М., 1995.- 20с.
4. Воронцов И.М. Руководство по применению автоматизированных технологий скрининг диагностики нарушений здоровья детей в образовательных учреждениях / И.М. Воронцов, В.В. Шаповалов, В.Р. Кучма, О.А. Маталыгина / Под редакцией А.А. Баранова, В.Р. Кучмы.- М-СПб:РОШУМ3, 2010.-77с.
5. Давыдов В.Ю. Методика проведения скрининг-тестов и организация медико-педагогического контроля за физическим развитием дошкольников г. Волгограда / В. Ю. Давыдов, Н. Н. Сентябрев / Под редакцией В.Ю. Давыдова. Учебно-методическое пособие.- Волгоград: ВГАФК, 2001.- С.5-7.
6. Кашуба В. Проектування системи моніторингу фізичного стану школярів на основі використання інформаційних технологій / В. Кашуба, О. Андрєєва, К. Сергієчко, Н. Гончарова // Науково-теоретичний журнал "Теорія і методика фізичного виховання і спорту" – К.: 2006, №3-С.61-67.
7. Носова Н.Л. Контроль морфобиомеханических показателей физического развития детей школьного возраста / Н. Л. Носова // Физ. воспитание студентов творческих специальностей: Сб. науч. тр. / Под. ред. С. С. Ермакова. – Харьков: ХГАДИ (ХХПИ), 2005. –№ 1. –С. 100—105.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2009 року № 1318 «Про затвердження порядку здійснення медичного обслуговування учнів загальноосвітніх навчальних закладів». Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 788 (788-2010-п) від 27.08.2010р.
9. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко / Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.

Аннотация. Благий А.Л., Ярмак Е.Н. Структура и содержание технологии скрининга физического состояния юношей 15-17 лет.

В статье представлен анализ данных об использовании технологий скрининга в системе педагогического контроля физического состояния юношей. Впервые теоретически сформулировано и экспериментально обоснованно технологию скрининга физического состояния юношей 15–17 лет. Разработана структура, основные компоненты и содержание технологии на основе определения информативных показателей физического развития, морфо-функционального состояния, физической подготовленности и работоспособности юношей.

Ключевые слова: технология, скрининг, физическое состояние.